

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2847

יום חמישי ו' אדר א' תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"ק קה | עמוד היומי: ברכות סג. | דף הכולל: ב"מ פד | קנין ירושלמי: תרומות מד
דף היומי בהלכה: ר"ה א'.
מוסר: שם עולם - ובעוונותינו הרבים' עד 'וגם על עיקר'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער יראת שמים עד "ועתה הטה אזנך"

המלמד ידע היטב מה סיבת הדחיפות. בצר לו פנה
אל הקב"ה: "ריבונו של עולם, במשך 20 שנה היתה
לי קביעות ב'חפץ חיים'. לפני חצי שנה הפסקתי.
כעת אני מקבל על עצמי לחזור לקביעות!"

קדושת המקדש - בכח התורה

ע"א), 'זכו' - היינו שזכו להשתית את ביתם על אדני התורה, ומכ
זה זוכים להשראת השכינה.

התורה - מקור הקדושה

בית המקדש קרוי "תלפיות" (שיר השירים ד, ד), ודורשים
חז"ל (ברכות ל ע"א): "תל שכל פיות פונים בו". בית המקדש
הוא מקור התפילות. כששלמה המלך בנה את בית המקדש, הוא
התפלל לה' שכל גוי שיבוא לבית המקדש ויתפלל - "למען ידעון
כל עמי הארץ את שמך ליראה אותך כעמך ישראל ולדעת כי שמך
נקרא על הבית הזה אשר בנית" (מלכים א ה, מג). והנביא ניבא
על בית המקדש (ישעיהו נו, ז): "כי ביתי בית תפילה יקרא לכל
העמים".

ואכן, כשהכהן הגדול התפלל על עם ישראל - הוא עשה זאת
בבית המקדש. וכשעם ישראל עלו לרגל לבית המקדש הוא שימש
להם כ'בית תפילה' והם היו מתפללים בו את תפילותיהם לה'.
שואל הרא"ש (בפרק חמישי של מסכת תמיד), הרי התפילה
היא כנגד העבודה, ואם כן, הכהנים שבירכו את עם ישראל
במקדש, היו צריכים לברכם בעזרה, מקום הקרבת הקרבנות,
ומדוע הם בירכו אותם בלשכת הגזית?
אלא - אומר הרא"ש - אם רצונך שתתקבל התפילה בשמים,

"וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם" (כה, ח)

שואל הרמב"ן, מפני מה פרשת תרומה ופרשת תצוה, העוסקות
במשכן וכליו ובגדי כהונה, באות אחרי פרשת מתן תורה?
אלא - אומר הרמב"ן - השכינה ירדה לעם ישראל במתן תורה
בזכות שתי מעלות שהיו בעם ישראל - ב'בין אדם למקום' וב'בין
אדם לחברו'. הם היו שלמים בתורה באומרם "נעשה ונשמע", והיו
שלמים באחדותם - "ויחן שם ישראל - כאיש אחד בלב אחד".
על כן ציווה הקב"ה את עם ישראל על בניית המשכן, כדי
להמשיך עליהם את מעמד הר סיני, שיהיו בהם שתי מעלות אלו
- של תורה ושל שלום ואחדות.

אומר הגר"א (בסוף פרק ראשון של שיר השירים): על ידי
שכל עם ישראל נידבו למשכן, היה חיבור ואחדות של עם ישראל.
ומהמשכן יצאה תורה לישראל - "כי מציון תצא תורה ודבר ה'
מירושלים" (ישעיהו ב, ג). לכן נקרא 'הר המורה', כי משם יצאה
הוראה לישראל (תענית טז ע"א). בלשכת הגזית בבית המקדש
ישבו הסנהדרין ושם פסקו את ההלכות לעם ישראל - "כי שמה
ישבו כסאות למשפט" (תהלים קכב, ה).

לכן כאשר בני זוג מקימים את ביתם הם בונים משכן, המבוסס
על חיבור של שני היסודות הללו: שלום בית, המבוסס על תורה
ועל חיי תורה. לכן, "איש ואשה זכו - שכינה ביניהם" (סוטה יז

כעבור זמן הגיעו שני החוקרים להמשך החקירות. הם התיישבו בכסאות שבמשרד וחקרו את הגביר במשך שעה ארוכה. בסיומה הודיעו לו: "סיימנו את החקירה, יצאת נקי, התיק שלך נסגר!"... הגביר מיהר להתקשר לרבי שמואל וסיפר לו בהתרגשות רבה על המופת שקרה לו. הוא, כמובן, תרם תרומה גדולה מאד לישיבת מיר.

אמר לו רבי שמואל: "זה לא מופת, זה כח התורה! קטע קטן של רבי עקיבא איגר יכול לשנות את העולם!" בית המקדש היה מקום של נס, הכל היה שם מעל הטבע. "עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש" (אבות ה, ה) - והכל מחמת השראת השכינה. ומכח מה זכו להשראת השכינה? מכח התורה!

הפה שעוסק בדברי תורה ניצל מכל רע

אחד המלמדים בתלמוד תורה באשדוד התנפחה לו עצם הלסת. הוא היה בטוח שזו דלקת חניכיים פשוטה. הלך לרופא שיניים, אמר לו הרופא שהנפיחות אינה קשורה לשיניים או לחניכיים. הוא הלך לרופא, והרופא שלח אותו בדחיפות לצילום. המלמד ידע היטב מה סיבת הדחיפות ומה החשד. ברגע אחד חרב עליו עולמו. בצר לו הוא פנה אל הקב"ה: "ריבונו של עולם, במשך עשרים שנה היתה לי קביעות, למדתי בכל יום שתי הלכות ב'חפץ חיים'. לפני חצי שנה הפסקתי. כעת אני מקבל על עצמי לחזור לקביעות שהיתה לי, ועוד אוסיף עליה. ובזכות שאעסוק בפי בהלכות שמירת הפה והלשון, תציל את פי מכל רע". זה הזמן הטוב ביותר להתפלל, בזמן הבדיקות, כשהנס עדיין איננו גלוי, אלא נס נסתר.

הוא הלך לבדיקות, עשו לו צילום סיטי. למחרת הוא הסתכל על הנפיחות והנה הוא רואה שהיא ירדה, כעבור יום הוא רואה שהיא מוסיפה לרדת, עד שהיא נעלמה כליל. הוא ניגש לרופא, הרופא היה המום, הוא לא ידע להסביר את פשר התופעה. אבל המלמד הזה ידע! זה קרה בזכות הלימוד ב'חפץ חיים'. פה שעוסק בדברי תורה, ובוודאי בהלכות שמירת הפה והלשון, הקב"ה ישמור עליו מכל רע.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - דורש טוב)

תתפלל במקום הכי קרוב לשכינה. והיכן המקום הכי קרוב לשכינה? "אין לקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד" (ברכות ח"א). בלשכת הגזית למדו תורה, שם היה מקום התורה וההלכה בבית המקדש, ולכן שם התפילה מתקבלת יותר מכל מקום אחר במקדש!

שיא הקדושה של בית המקדש - הוא קודש הקודשים. ומה היה במרכזו - הארון, ובתוך הארון - לוחות הברית. ומה הסיבה לקדושתם המיוחדת של הלוחות? "מכתב אלוקים", עשרת הדברות.

דברי תורה - הם שיוצרים את הקדושה ואת השראת השכינה בעם ישראל!

הכח של 'תורה' אחת של רעק"א

סיפר רבי יוסף וינטר שליט"א, מראשי ישיבת קול יעקב, שביקר פעם בביתו של גביר יהודי במקסיקו. הגביר הזה למד בישיבת מיר בארצות הברית.

סיפר לו הגביר, שלפני שנים הגיע אליו רבי שמואל בירנבוים זצ"ל, ראש ישיבת מיר בארה"ב, כדי להתרימו לישיבה. רבי שמואל שם לב שפניו של הגביר אינם כתמול שלשום ושאל אותו לפשר הדבר.

סיפר הגביר לרבי שמואל: "אני מצוי בעיצומן של חקירות מטעם חוקרי רשויות המס במקסיקו בחשד להעלמות מס בהיקפים גדולים מאוד. אם יאשימו אותי בהעלמות המס, אני צפוי למאסר ולקנסות בהיקפים של מיליונים, שירוששו אותי מנכסי".

שאל אותו רבי שמואל: "היכן יושבים חוקרי המס כשהם באים לחקור אותך?"

הגביר התפלא על השאלה, אך אם ראש הישיבה שואל - כנראה שיש דברים בגו. הוא הסיע את רבי שמואל למשרדו והצביע על שני הכסאות שעליהם יושבים החוקרים.

רבי שמואל בירנבוים התיישב באחד הכסאות והגביר התיישב בכסא השני. אמר לו רבי שמואל: "כעת אני אומר לך חידוש של רבי עקיבא איגר". הוא למד אתו שאלה של רבי עקיבא איגר, ולאחר מכן אמר לו: "כעת אתה יכול להיות רגוע"...

להתחיל את היום ברגל ימין
חוויה ראשית מדי יום אצלך בחיים

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

תזכורת לנבחני דרשו

מבחני דרשו בכולל יתקיימו ביום המישי ו' באדר א' וביום שישי ז' באדר א'

מבחן דף היומי קנין תורה מס' 50: (שישי בלבד!)

הדף היומי: בבא קמא עג. - קב:
קנין משניות: כלים י"ט ט' - כ"ב ז'

מבחן קנין חכמה מס' 50:

ספר אורחות צדיקים: שער התשובה "וכן אמרו רז"ל
על אברהם" עד סוף שער התורה

מבחני הדף היומי בהלכה מס' 24:

משנה ברורה: סימן קצ"ט עד סימן ר"ד סעיף י"א
מוסר: שם עולם: פרק ה' "היוצא מדברינו" עד פרק י"ב "ועוד יותר מזה"

דף הכולל מס' 39: (חמישי בלבד!)

בבא מציעא סד. - פד:

חבורת שם מבחן מס' 17:

בבא מציעא מח: - נח.

קנין ירושלמי מבחן מס' 16: (שישי בלבד!)

תרומות יג. - מב:

עמוד יומי מבחן מס' 4:

ברכות מז. - סא:

"איך אוכל לצייר את גן עדן, אם מעודי לא הייתי
שם, ואיני יודע כיצד הוא נראה?" - התפלא
הצייר. אמר לו הרב: "אני אדריך אותך"...

הדרך להביא אנשים לנדבת לב

של אנשים רבים, לא כמו בימינו, שכולם נותנים כשומעים שמדובר במקובלים... משנה לשנה צברה הישיבה חובות, ובליט ברירה נאלץ הרב אויערבאך לנסוע לארצות הברית לאסוף כסף עבור הצרכים הדחופים שהלכו ונתרבו. מטוסים לא היו באותם ימים, והמסע התאפשר רק באנייה אשר עצרה במקומות רבים בדרך. נסיעה כזו ארכה כמה חודשים, ורבי חיים לייב הוגיע את מוחו בניסיון למצוא דרך להפיק ממנה את המירב. בפקחותו נצנץ במוחו רעיון מעניין. הוא פנה לפני הנסיעה

"מאת כל איש אשר ידבנו לבו" (כה, ב)
לא תמיד קל לעורר את לב האנשים להרים תרומה לצרכי מצוה. לפעמים הם כלל לא מבינים את חשיבות העניין שבשלו מתרימים אותם, ואין פלא שהם קומצים את ידם ומתקשים לתת, ויש צורך למצוא דרך לפתוח את לבם ובעקבות זאת את ידם. רבי חיים יהודה לייב אויערבאך זצ"ל, אביו של רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, ייסד בעיר העתיקה את ישיבת המקובלים "שער השמים". באותם ימים לא היו המקובלים קרובים ללבם

וכאן יעקב. זהו מקומו של רבי שמעון בר יוחאי... הוא מנה את שמות הגדולים שהופיעו שם. לבסוף אמר: נותרו כאן כמה עשרות מקומות פנויים. כל מקום כזה אני מוכר תמורת אלף דולר. במקום השתרר שקט, ואט, אט חלחלה משמעות דבריו אל האנשים. מי לא צריך מקום בגן עדן?! בזה אחר זה הם נגשו אליו. כל אחד הניח על השולחן אלף דולר, ובכובד ראש בחר לו את המקום שלו. זה בקש בצד ימין, השני ליד הפתח, בדיוק כמו מכירת מקומות בבית הכנסת בימים הנוראים... לפתע הגיע עשיר אחד שהיה בור גמור - בקושי ידע לומר בעל פה פסוק ראשון של 'שמע', בכל זאת כשראה מולו את גן עדן מוחשי כל כך, נמס לבו בקרבו. אני רוצה לקנות מקום למרגלות אברהם אבינו! - הכריז בקול רם. מקום כזה מחירו כבר גדול יותר - אמר הרב - הוא יעלה לך חמשת אלפים דולר, אבל זוהי השקעה משתלמת ששווה כל שקל... חילופי הדברים הללו עוררו התעניינות מרובה. עשיר אחר בקש לקנות מקום ליד משה רבנו. מקום מיוחד כזה מכר הרב תמורת חמישים אלף דולר טבין ותקילין... בסופו של דבר נמכרו כל המקומות. נכדו של הרב, אשר סיפר לי את המעשה, הוסיף בשוליו, כי מן הכסף הזה כלכל סבו את הישיבה למשך שבע שנים! (רבי בן ציון מוצפי שליט"א - דורש ציון)

לצייר ידוע בירושלים, ובקש ממנו שיצייר עבורו ציור אדיר ממדים של גן עדן. איך אוכל לצייר את גן עדן, אם מעודי לא הייתי שם, ואיני יודע כיצד הוא נראה? - התפלא הצייר. אמר לו הרב: אני אדריך אותך. כאן עליך לצייר את עץ החיים, כאן תצייר גן של הדסים, ובמרכז התמונה צייר לי כיסאות שעליהן תכתוב את שמות שלושת האבות, וסביבם עוד ועוד כיסאות, אשר עליהם חרוטים שמות הנביאים והצדיקים על פי סדר הדורות המובא ברמב"ם. מפעם לפעם תשאיר כיסא ריק - ללא שם. הצייר עשה כבקשתו, והרב אויערבאך נטל את הציור עמו ונסע. כשהגיע לבסוף לאמריקה כובד לדבר בשבת בבית הכנסת. הרב נענה לבקשה, וניצל את הפורום הזה כדי לבשר לקהל הקשוב, שהוא עומד לערוך כנס גדול שיעסוק בעניין הקבלה, ובמהלך אותו כינוס הוא יחשוף 'סוד גדול' לטובת כל המשתתפים. כל הרוצה לדאוג לנשמתו ולהיטיב לה בזה ובבא - טוב יעשה אם יבוא. דבריו עשו רושם רב, ובשעה היעודה התמלא בית הכנסת מפה לפה. כשהגיעו כולם מצאו את הציור של גן עדן פרוש לפנייהם על הקיר. נטל הרב אויערבאך בידו מקל ארוך, הצביע על הציור והחל להסבירו: כך נראה גן עדן. פה יושב אברהם אבינו, כאן יצחק

"הבן, שחשקה נפשו בתורה, ביקש מאביו ללמוד שנה בישיבה בארץ ישראל, ובסיומה ילך ללימודים באוניברסיטה. אביו הסכים. הוא הלך לכפר חסידים..."

"אני לא יודע מי מחזיק את מי. כולם חושבים שאני מחזיק את הישיבה, אבל מי יודע אם לא הישיבה היא שמחזיקה אותי"

את סוד העניין שארון נושא את נושאינו מצאנו בתומכי תורה - "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר". אמרנו פעם דיוק, ואחר כך ראיתי שזכיתי לכוון לדברי ה"חפץ חיים" זצ"ל: בכללי לשון הקודש, מתי אומרים "אני מחזיק בו" ומתי אומרים "אני מחזיק אותו"? אם אדם מחזיק תינוק שלא ייפול - אומרים שהוא מחזיק אותו. אבל אם אחד טובע בנהר, והוא נתפס בעץ, זה נקרא שהוא מחזיק בעץ, לא את העץ. הכלל בזה הוא, שכשעושים טובה לדבר שמחזיקים אותו כדי שלא ייפול, אומרים שמחזיקים אותו, אבל כשהטובה היא לעצמו, וכמו בדוגמא של אדם הטובע בנהר ומחזיק בעץ - הוא לא עושה טובה לעץ. אם העץ היה יכול לדבר היה אומר: 'מוחל טובות תשחרר אותי...', ולכן אומרים שהוא מחזיק בעץ. על מי שמחזיק תורה לא כתוב 'עץ חיים היא למחזיקים אותה'

עץ חיים היא למחזיקים בה

"בְּטִבְעַת הָאָרֶץ יִהְיוּ הַבְּדִים לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ" (כה, טו)

בארבעה כלים מכלי המשכן היו בדים: ארון, שולחן, מזבח הזהב ומזבח הנחשת. ומכולם, רק בארון יש דין ש"לא יסורו ממנו". ויש להבין מדוע? מבאר ה"משך חכמה", שזאת כדי ללמד, שבכל הכלים תפקיד הבדים היה כדי לשאת את הכלי, אבל בארון - הבדים הם חלק מהכלי. שהרי, בעצם לא היו צריכים לשאת את הארון, כי הארון היה נושא את נושאו, וכשעברו את הירדן, כשכפות רגלי הכהנים - נושאי ארון הברית - הגיעו לירדן, הירדן נעצר ונסוג לאחור. לאחר שכל ישראל עברו את הירדן, והירדן חזר לזרום, הכהנים תפסו בארון והארון נשא אותם באוויר מעל הירדן. זה בא ללמד, שנדמה לנו שאנחנו נושאים את הארון על ידי הבדים, אבל באמת הארון נושא את נושאינו.

אלא "למחזיקים בה". נדמה להם, לתומכי התורה, שהם מחזיקים את התורה ועושים טובה ללומדיה, ואינם יודעים שהם מחזיקים את עצמם. זו הזכות הגדולה שיש להם, שהם מחזיקים את עצמם על ידי התורה.

מי מחזיק את מי

בארצות הברית ישנן הרבה משפחות שההורים רוצים 'תכל'ס' לילד שלהם: שיהיה עורך דין או פרופסור. שם הכל זה כסף.

היה סטודנט בארצות הברית שאביו - שהיה אמנם דתי, אבל לא היו לו מושגים של תורה - החליט לשלוח אותו ללמוד מקצוע באוניברסיטה. והבן, שחשקה נפשו בתורה, ביקש מאביו ללמוד שנה בישיבה בארץ ישראל, ובסיומה ילך ללימודים באוניברסיטה. אביו הסכים.

הוא הלך לכפר חסידים, זו היתה השנה האחרונה של המשגיח רבי אליהו לופיאן זצ"ל. אחרי שנמצאים שנה אצל רבי אליהו, ולומדים תורה של ארץ ישראל, זה מוריד את החשק לחזור לאוניברסיטה. הוא חזר לארצות הברית ואמר לאביו: "אני כל כך אוהב ללמוד, חשקה נפשי בתורה. אני אשאר ליד הבית ואלמד בלייקווד לפחות עד החתונה".

אמר לו אביו: "אם זה מה שאתה רוצה אני אתן לך, אבל אני מבקש ממך שתתחייב לי שאחרי החתונה תלך ללימודי פרנסה, וגם תתחייב לי שלא תבקש להמשיך אחרי החתונה בכולל".

הבן התחייב. למד בלייקווד ועשה שטייגען. לא עברו ימים רבים והוא התארס ועמד להתחתן. ככל שהתקרב יום החתונה הבחור התחיל לאבד תיאבון ולרדת במשקל. כל מצב הרוח שלו ירד פלאים. הוא הולך לשאת בת ישראל ולתת גט לגמרא... היה לו קשה מאוד עם זה, אבל הוא היה ילד טוב, בן מסור, והוא התחייב לאביו שיותר הוא לא יבקש.

ככל שהתקרבה החתונה רואים שמצבו מתדרדר, והאבא והאמא אובדי עצות. הגיע יום החופה, וההורים רואים שהילד שלהם הולך להיכנס לחופה ונראה כמו תשעה באב, צל של עצמו. הם לא יכלו לשאת את זה, קראו לו לחדר ואמרו לו: "אנחנו מתהפכים על משכבנו בלילות. סך הכל אנחנו רוצים שיהיה לך טוב, ותהיה מסודר בפרנסה. בחלומות השחורים ביותר שלנו לא חלמנו שנוביל ילד שלנו לחופה בכזה מצב רוח שחור וקודר. דיברנו בינינו, ואנחנו מוכנים שתמשיך ללמוד בלייקווד חמש שנים אחרי החתונה, ואתה אוכל קסט על חשבוננו. אנחנו מפרנסים אותך".

הצבע לפנים חזר לו מיד, והוא נכנס לחופה בששון ושמחה. שבועיים אחרי החתונה האבא קיבל דום לב והיה במצב של מוות קליני. זה מצב שנמצאים יותר בשמים מאשר בארץ. אמרו הרבה תהלים, קרעו את השמים בתפילות, וקרה נס רפואי והאבא חזר לתפקוד מלא. ביום שנגמרו חמש השנים של הקסט האבא

קיבל עוד פעם דום לב והלך לעולמו!

את הסיפור הזה שמעתי מאחד שהיה בניחוח אבלים שם, ואמרו שם שני דברים: דבר ראשון - אם האבא היה יודע שחיינו תלויים בדבר, הוא לא היה מתחייב קסט לחמש שנים אלא לחמישים שנה. ודבר שני - כל החמש שנים חשבו שהאבא מחזיק את הבן, ופתאום התגלתה האמת לאמיתה, שהבן הוא זה שמחזיק את אביו.

זהו שאומר ה"חפץ חיים": "עץ חיים היא למחזיקים בה" - אתה לא מחזיק את התורה אלא מחזיק את עצמך שלא תטבע. פעם סיפרתי את הסיפור הזה בישיבה לבעלי תשובה. ניגש אלי אחד הרבנים ואמר לי: יש לי בדיוק את אותו הסיפור, אני חייב לספר לך. הוא נתן לי את הפרטים והתקשרתי וביררתי את כל הפרטים.

היה אברך בבני ברק, שהיה עמל בתורה. הוא התגורר בדירה שכורה, ובקושי היה לו ממה להתפרנס. המלגה מהכולל הספיקה בצמצום רב ביותר. בעל הדירה היה גר באמריקה ויום אחד החליט שהוא רוצה למכור אותה. האברך רצה לקנות אותה, אבל המחיר שהלה דרש לעומת המחיר שהאברך יכול היה להתחייב, היה בפער של כמה עשרות אלפי דולרים.

בסוף מישהו הציע רעיון שהם יעשו ביניהם הסכם יששכר וזבולון: בעל הדירה יוריד מהמחיר של הדירה סכום מסוים, נדמה לי חמישים אלף דולר, ותמורת זה חמש שנים תהיה לו שותפות בתורה. נדמה לי שעשו את ההסכם בבית של הרב שך. וכך היה, האברך קנה את הדירה והמשיך לגור בה.

בדירה הזאת היה ארון ענתיקה כבד. בעל הבית שאל אותו: "אני נמצא באמריקה, בינתיים אין לי היכן להניח את הארון. האם אתה מוכן שזה יישאר ואתה תשתמש בו?" והאברך הסכים.

באותו שבוע שהסתיימו חמש שנות ההסכם, האברך קיבל טלפון מאשתו של בעל הדירה: "צריך לטפל בארון דחוף!" הוא היה בטוח שמדובר על הארון הענתיקה, והשיב: "אין כל בעיה. הארון שלכם. קחו אותו מתי שתחפצו". והיא אומרת: "לא הבנת אותי. אני מדברת על הארון של בעלי! הוא נפטר וצריך להביא אותו לארץ ישראל. היינו רוצים מאד שתעזור לנו בכל ענייני הקבורה בארץ ישראל". עץ חיים היא למחזיקים בה.

הרב שך זצ"ל, גם כשהיה בגיל מבוגר מאד, המשיך לומר את השיעורים במסירות נפש עד שלא היה לו כח. הוא המשיך לבוא לישיבה, בסדרים ובתפילות, באפיסת כוחות. שאלו אותו: "עד כדי כך?" והוא השיב ואמר: "אני כל הזמן רועד ומפחד מהיום בו אפסיק לבוא לישיבה, כי אני לא יודע מי מחזיק את מי. כולם חושבים שאני מחזיק את הישיבה, אבל מי יודע אם לא הישיבה היא שמחזיקה אותי".

(רבי אליהו דיסקין שליט"א - דורש טוב)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

נסה לזכור מה בכל זאת עשית. אולי תצליח להיזכר במצווה שקיימת במסירות נפש בצעירותך, וזכותה היא שעמדה לך?

כל מצווה שאתה עושה, כל לימוד שאתה לומד וכל צדקה שאתה נותן, תוסיף עליה קצת לשם שמים בשביל כל עם ישראל

"ויקחו לי תרומה" (כה, ב)

יכולתם הכלכלית המוגבלת?! הוא הרעיף על ראשו של העשיר ברכות רבות, ומדי יום נהג להתפלל עליו, כל זאת מלבד השבחים שקשר על ראשו בכל מקום אפשרי.

באחד הימים הלך העשיר בדרך, והנה לקראתו הולך אליהו הנביא זכור לטוב, ובידו ספר עב כרס.

שאלו העשיר: מהו ספר זה שבידך?

אמר אליהו: זהו ספר שבו רשומים כל נותני הצדקה.

בוודאי גם אני רשום שם - הרהר העשיר ובסקרנות שאל: האם אוכל לראות גם את השם שלי מופיע בין השמות?

נתן לו אליהו הנביא את הספר והרשה לו לחפש בו את שמו. עלעל העשיר בין הדפים, והנה הוא רואה שבראש הספר מתנוסס שמו של אדם מוכר - עני מרוד שגר בשכונתו, ולידו נכתב הסכום שנתן לצדקה - חצי דינר.

את שמו שלו הוא לא מצא לא בעמוד הזה וגם לא בעמודים הבאים. לאחר חיפושים רבים הוא הבחין בשמו רשום באותיות קטנות בשולי הספר - ולידו סכום התרומה שלו: חמשת אלפים דינר לחתן יתום.

תמה: הרי למעלה הוא עולם האמת והצדק. אם כן, איך יתכן שאני שנתתי סכום כל כך גדול נמצא בתחתית הרשימה, ואילו שכני העני שנתן סכום זעום כל כך, מופיע בראש הספר?

השיבו אליהו הנביא: אבאר לך את פשר העניין - אתה נתת סכום כסף גדול, אמנם, אך פרסמת זאת בכל העיר, וכבר נטלת את כל שכרך בעולם הזה.

ומדוע השכן נכתב בראש הספר? - חקר העשיר - למה הוא מתואר שם בכל תארי הכבוד האפשריים - הנדיב היקר והנכבד, המרומם, רודף הצדקה והחסד?! סוף כל סוף הוא נתן חצי דינר בלבד!

אספר לך - אמר אליהו - לאותו איש עני יש שכן, עני גם הוא. ביתו של העני השני יש אישה חולה במחלה קשה. כשגברו ייסוריה לקחה בעלה לרופא. הלה בדק אותה, ולאחר מכן קבע כי יש תרופה אחת שיכולה להועיל לה, אך מחירה יקר ביותר. כך אתחשב ולא אקח ממך כסף בגלל עוניך - אמר לעני המסכן - אבל התרופה אינה ברשותי, ויש לרוכשה במחיר מלא.

מיהר העני למקום שאמר לו הרופא, ונדהם לשמוע את מחירה של אותה תרופה: עשרה דינרים! מה יעשה? מנין ישיג סכום אדיר כזה? הלך האיש, שבר את חסכונו, מכר את מטלטליו, ומשכן

אמרו רבותינו ז"ל - לשמ"י. אדם צריך לקיים מצוות לשם שמים, ולא למטרת פרסום וכבוד, כסף או טובת הנאה אחרת. אמנם חז"ל אמרו: "האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני... הרי זה צדיק גמור" (פסחים ח ע"א), אלא שביארו המפרשים שאותו אדם מקיים את המצוה מתוך כוונה לעשות את רצון בוראו שציווהו על הצדקה, ורק יש לו כוונה נוספת להנאת עצמו - שיחיה בנו, וכן אינו מתרעם על הקב"ה כאשר הוא סובל צרות בעולם הזה.

זהו שנאמר "צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת", ואמרו רבותינו (בבא בתרא י ע"ב) - "צדקה תרומם גוי", אלו ישראל שנותנים צדקה. עם ישראל נקראים גוי, כמו שנאמר "מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", וכן "ויהי שם לגוי גדול עצום ורב".

"וחסד לאומים חטאת" - אלו הגויים שנותנים צדקה בשביל שיהיה להם כך וכך, או בשביל להתפאר ולהתגדל, ואם לא - אינם נותנים. אומר הקב"ה: נתונה זו עוון היא נחשבת, אינני רוצה בצדקה הזו.

זהו ההבדל בין ישראל לאומות העולם, ועל כן נותן הצדקה צריך לתת את הדעת בנתינתו שתהיה לכבוד ה' יתברך.

רבי עזריאל הילדסהיימר כותב בספרו "שאלות ותשובות רבי עזריאל הילדסהיימר" אודות המגמה שהייתה בגרמניה בבניית בתי כנסת - להניח שלטי הנצחה על התורמים השונים ועל גובה התרומה שהרים כל אחד מהם. הוא כותב שאין הדבר ראוי, שכן זוהי צדקה שמטרתה התפארות, ואין זה אלא מנהג הגויים שחדר למחננו.

במדרש מובא מעשה אודות בחור יתום מאביו ומאמו ועני מרוד. אנשים טובים דאגו לשדך לו כלה, יתומה גם היא, ולשניהם לא היה מאומה עבור הוצאות החתונה. סיפורם של החתן והכלה העניים נודע לעשיר אחד. רחמיו גאו בקרבו, והוא הודיע כי בכוונתו לתת לזוג את כל צרכי החתונה. הוא הבטיח לדאוג לחתונה מפוארת, כמו זו שערך לילדיו, ובנוסף התחייב לקנות עבורם בית, וכן רהיטים ונדוניה של מצעים וכלי בית.

אותו עשיר פרסם בכל העיר את המעשה שעשה, וזכה להתפעלות רבה מכל האנשים ששמעו על כך.

הבחור היתום שמח ביותר - מי היה מאמין שהכל יסתדר טוב כל כך, עוד יותר מבחור רגיל שיש לו הורים, שצריך להתמודד עם

הרמב"ם, בכל השולחן ערוך, במדרש תנחומא ומדרש רבה, זוטא, פרקי דרבי אליעזר, ילקוט שמעוני. יודע אני את כל הזוהר, כולל זוהר חדש ותיקוני הזוהר, ויש לי בקיאות בכל ההלכות. אין לי רשות להכניס אותך - אמר המלאך - עמוד כאן בצד בינתיים עד שנברר אם פעלת בכל מעשיך לשם שמים. בתוך כך הגיע יהודי אחר מאותה עיר. גם הוא נפטר באותו יום. היה זה איש פשוט ביותר, שעסק למסחרו בחכירת אכסניה. מה שמך? - שאלו המלאך. אמר לו את שמו. מה רצונך? - שלחו אותי להיכנס לגן עדן. מהי זכותך? אילו מצוות עשית בחייך? - לא עשיתי מצוות. כל חיי עבדתי קשה לפרנסתי, ולא הספקתי לעשות יותר מזה. נסה לזכור מה בכל זאת עשית. אולי תצליח להיזכר במצווה שקיימת במסירות נפש בצעירותך, וזכותה היא שעמדה לך? אימץ האיש את מוחו, קימט את מצחו ואמר: אוכל להיזכר רק בדבר אחד - לעיתים בלילות היו מגיעים אלי לאכסניה אנשים עניים או משפחות עניות שנתקעו בדרכם ואין להם מקום ללינה. רחמיי עליהם ונהגתי לאפשר להם להיכנס אלי ללא תשלום. אם ראיתי שחסר להם אוכל, קיבצתי מן השאריות שנותרו לי במטבח מארוחות היום והגשתי להם, וכשלא היו שאריות - נתתי מן המנות עצמן. מיד אמר המלאך: כנס, ופתח לפניו את שערי גן עדן. התפלא הרב: אדם כזה נכנס מיד, ואני נותר בחוץ? אמר המלאך: אתה כל חיך למדת, אבל לא כיוונת תמיד לשם שמים. היו לך כוונות זרות שהתערבו בשיקולים - כדי שתהיה רב, כדי שתקבל משרה מכובדת, כדי שמשכורתך תהיה גבוהה יותר... לעומת זאת אדם זה, מה חשוב אם כיוון במעשיו לשם שמים? הלא בפועל הוא נתן צדקה לעניים והחיה נפשות רעבים! מני אז - סיים רבי מאיר מפרימישלאן - החלטתי כי עסק הצדקה הוא בטוח ביותר לזכות בו לחיי העולם הבא. "ילקוט מעם לועז" (סוף קהלת) מסופר כי בשעת פטירת הרשב"ם, הלא הוא רבנו שמואל בן מאיר נכדו של רש"י ואחיו של רבנו תם, סבבו את מיטתו תלמידים רבים. פתאום בקש הרשב"ם: הוציאו כל איש מעלי, והורה כי רק תלמידו הקרוב אליו ביותר ישאר עמו. כשיצאו כולם ציווה אותו מה שציווה, ולאחר מכן הורה לו דבר נוסף שאותו הוא רשאי לספר: כל מצוה שאתה עושה, כל לימוד שאתה לומד וכל צדקה שאתה נותן, תוסיף עליה קצת לשם שמים בשביל כל עם ישראל. כשאתה לומד שעה, תוסיף עוד שתי דקות ותאמר, שאתה עושה זאת עבור כלל ישראל. אתה נותן מאה שקלים לצדקה, תוסיף עוד שני שקלים לזכות עם ישראל, וכך יהיה הקב"ה בעזרך תמיד וירצה את מעשיך. (רבי בן ציון מוצפי שליט"א - דורש ציון)

את תכשיטי אשתו, כדרך שאמר איוב "עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו". בסופו של דבר לאחר כל המאמצים שעשה, הצליח להשיג רק תשעה וחצי דינרים. הלך האיש בדרכו ובכה על מר גורלו, והנה פגש בשכנו העני. נבהל השכן למראהו ומיהר לברר את פשרו של הבכי. קצתי בחיי - השיב העני - רעייתי סובלת, ואיני יכול לעזור לה. מכרתי את כל אשר לי, ואין לי מספיק כסף על מנת לרכוש עבורה תרופה יקרה. כמה חסר לך? חצי דינר. באיתי אל ביתי - אמר השכן - כמדומני שסכום החיסכון שלי הגיע לסכום זה, ואתן לך אותו בשמחה. העני לקח את הכסף, רכש את התרופה, ואשתו נרפאה ממחלתה - סיים אליהו הנביא - והשכן לא סיפר לאיש על מעשהו הנאצל! אמור אתה, וכי לא ראוי הוא לכל התארים הקשורים לשמו, על הצלת נפש מיישראל, בלי שום פרסום?! מעלתה של צדקה לשם שמים גדולה ביותר. אל ה"נודע ביהודה" הזדמן חתן עני, שבקש ממנו המלצה, כדי להראותה לעשירים שיתנו לו על סמך הדברים הכתובים שם תרומות. כתב לו ה"נודע ביהודה" המלצה חמה, ובנוסף תרם לו מכספו רובל אחד. הודה לו ויצא משם, לפתע הוא שומע קול קורא בשמו, הסב מבטו והנה - הרב עצמו יצא בעקבותיו וקרא לו. הוא מיהר לחזור אליו, ואז הוציא ה"נודע ביהודה" רובל שני מכיסו ונתן לו. בקש הבחור להבין את סיבת הדבר, והרב אמר: צדקה צריך לתת משום שהקב"ה ציוה לתת, לשם שמים, ולא לצורך השקטת המצפון או להרגיע את רגש הרחמים שהתעורר. כשסיפרת לי על מצבך התעוררו בי רחמים עליך והחלטתי לתרום לך כסף, אך כשיצאת התעשתי ואמרתי: הלא עלי לתת לשם שמים, מפני שהקב"ה ציווה, מיד יצאתי לחפש אחריך ונתתי לך רובל נוסף, נתניה לשם שמים. על חשיבותה המכרעת של כוונה לשם שמים בעשיית המצוות נוכל ללמוד גם מן המעשה הבא - בא יהודי לרבי מאיר מפרימישלאן ובקש לדעת במה יזכה לעולם הבא. אמר לו רבי מאיר: בלילה חלמתי שעליתי למרום ושמעתי כי נפטר למדן אחד. עמדתי שם וראיתי אותו עומד בשערי גן עדן. בכניסה עמד המלאך הממונה, שומר השערים, ושאלו לשמו. אמר לו הלמדן את שמו. ומה רצונך? - שאל המלאך. - להיכנס לגן עדן ולשבת במקומי. - ובזכות מה סבור אתה שתוכל להיכנס לגן עדן? מה עשית לשם כך? -מה עשיתי? למדתי תורה. בקיא אני בכל הש"ס, בכל

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

מדוע בכל הכלים כתוב בפסוקים הבאים 'ועשית' בלשון יחיד, ואילו בארון כתוב 'ועשו ארון', בלשון רבים?

מדוע כתבה התורה 'ויקחו', ולא 'ויתנו'? מדוע כתבה התורה בסדר זה, 'זהב וכסף ונחשת'?

תרומה'. הקב"ה אומר: בנותנם לי תרומה הם מקבלים ממני, אני נהיה הנותן והם המקבלים.

מלבי"ם: הקב"ה התנה כמה פרטים: א) רצה שהתרומה תהיה בנדיבות לב ומתוך רצון חפשי ולא בהכרח, ועל כן אמר 'ויקחו לי תרומה', ולא אמר 'ויתנו לי תרומה', שמשמעותו חיוב שכל אחד יתן. ב) 'לי', לשמי, שלא יתערב רצון חיצוני להתכבד או להתפאר בנדבתו. ג) 'תרומה', שהנותן לא יתן את כל רכושו, אלא רק תרומה. ד) 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו', מדגיש שהנותן עושה זאת בטוב לב מרצונו ומתוך בחירה, ולא מתוך הכרח, שכפו עליו. ה) 'כל איש', לא רק מהעשירים והנכבדים. ו) 'ידבנו לבו', גם נדבות בעלות ערך נמוך, לא רק נדבות גדולות.

"וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת" (כה, ג)

מדוע כתבה התורה בסדר זה, 'זהב וכסף ונחשת'?

אבן עזרא: הסדר הוא לפי החשיבות בסדר יורד, תחילה הזהב, כסף אחריו, שהוא זול יותר ובסוף הנחושת שזולה מהכסף, למלאכה החיצונית.

תולדות יצחק: הזהב נכתב בתחילה, ללמדנו שנמחל עון העגל שהיה של זהב, ובמה שחטאו התרצו והתכפר.

אברבנאל: התורה התחילה למנות מהמתכות. בתחילה הזהב שהיה למלאכת כלי הקדש, לאחר מכן הכסף שמיועד גם לכלי השרת וגם לאדנים. ובסוף הנחושת למזבח העולה ולכליו.

רש"י הירש: "שתי תכונות משולבות יחד במתכות: שיעור

גבוה ביותר של עיסיות ושיעור גבוה ביותר של יציבות. הן כנעות לפטיש ולאש ולובשות בגמישות כל צורה מבוקשת, אך משהוטבעה בהן צורה כלשהי, היא משתמרת בהן ביציבות איתנה, ורק כוח אלים יכול להרוס אותה. בתכונות אלה מייצגות המתכות דווקא אותה מידת אופי, שעלינו להפעיל נוכח צו החובה, ובייחוד נוכח רצון ה' שהתגלה לעינינו... לפיכך אין חומר מתאים יותר מן המתכות לתיאור סמלי של התנהגותנו המוסרית נוכח ייעודנו. לפי תכונות ההתכה והצירוף, הרי שמתקבל סדר הדירוג הבא: נחושת, מצב טבעי, חסר עידון וצירוף. כסף, מצב הכשר לזיקוק. זהב, מצב מושלם של טוהר וטיב מקוריים, העומדים בכל מבחן"

(מתוך ספרי תורתך שאלתי, שחיבר הרב חגי ולסקי. להערות: Office@shaalti.co.il , 052-9453811

הרב חגי ולסקי

"ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי ארפו..." (כה, י)

מדוע בכל הכלים כתוב בפסוקים הבאים 'ועשית' בלשון יחיד, ואילו בארון כתוב 'ועשו ארון', בלשון רבים?

מדרש רבה (לד, ב): "מפני מה בכל הכלים האלה כתיב 'ועשית' ובארון כתיב 'ועשו ארון'? אמר רבי יהודה ב"ר שלום: אמר לו הקב"ה: יבואו הכל ויעסקו בארון, כדי שיזכו כולם לתורה אמר רשב"י: ג' כתרים הם, כתר מלכות וכתר כהונה וכתר תורה... ומפני מה בכל כתיב 'ועשית לו' ובארון כתיב 'ועשו'? עליו ללמדך שכתר תורה מעולה יותר מכולן, זכה אדם לתורה כאילו זכה לכולן".

אבן עזרא: לאחר שכתבה התורה בתחילה 'ועשו לי מקדש', המשיכה באותה מטבע לשון וכתבה 'ועשו ארון'.

רמב"ן: מרמז שכל בני משתתפים בעשיית הארון, משום קדושתו. רבי חיים פלטיאל ביאר באופן דומה והוסיף שכולם חייבים להתעסק בו, משום כבוד התורה שבו. דעת זקנים מבעלי התוספות הוסיף שהקב"ה צוה שכולם יתעסקו בעשייתו כדי שכולם יקבלו את שכר התורה המונחת בו.

אור החיים: מרמז שכללות עיקרי התורה יתקיימו על ידי כל עם ישראל, לעומת שאר פרטי תיקוני הארון שנכתבו ביחיד ללמדנו שתיקון כלי התורה, שהם לומדיה ועמליה יכולים להתקיים על ידי אדם אחד.

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו..." (כה, ב)

מדוע כתבה התורה 'ויקחו', ולא 'ויתנו'?

פסיקתא זוטרתי: "אני נתתי לכם את תורתי וקחו גם אותי. 'לי' במקום אותי, שנאמר 'ולי אני עבדך' (מלכים א' א, כו), לכך נאמר 'ויקחו לי תרומה'".

בכור שור: המילה 'ויקחו' מתייחסת לגזברים, שיקחו מהעם. הנהירה התורה שלא יקחו בחזקה, אלא רק 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו'.

תולדות יצחק: קיחה עניינה קנין. לעיתים הנותן נחשב למקבל, כגון כשהמקבל חשוב. 'ויקחו לי תרומה', ויקחו ממני

בבא קמא דף קה

כיצד נענש משמים הגנב על שבועת השקר?

זכחש בה

זה הכחיש בתוקף את טענת הסוחר. בלית ברירה, חייב הרב את העגלון להישבע כי אמת בפיו, וכן עשה ויצא זכאי בדינו. כעבור שבוע, נסע העגלון שוב להביא סחורה לאחד הסוחרים, הפעם נסע לבדו. למחרת נמצא העגלון כשהוא הרוג. שודדים התנפלו עליו בדרכו העירה, לקחו את כל הסחורה, והרגוהו. אשתו של העגלון שראתה את בעלה הרוג, וידעה כי בעלה אכן גנב את הארנק, ונשבע לשקר, ראתה במות בעלה עונש מן השמים על פשעיו. היא נתקפה בפחד ממה שצפוי גם לה, לקחה את הכסף הגנוב והביאתו אל הרב, ויהיה הדבר לפלא בפי כל יהודי העיר.

אולם אבא זועזע קשות מעובדה טרגית זאת, ומאז כשבאו אליו שנים לדין תורה, היה נוהג לומר: אני יכול לעשות רק פשרה קרובה לדין לפי שכלי, אך לא דין תורה ממש".

(דברים ערבים - לב אהרן, עמוד י"א)

"מספר בנו של הגאון הרב אהרן באקשט: בעיר שומיאץ אירע לאבי מקרה מזעזע שהשפיע על התנהגותו כרב בשנים שלאחר מכן.

יהודי אחד מתושבי העיר שכר עגלון, ונסע לקנות סחורה, רכבת לא היתה עדיין במקום. בימות החורף הגשום, נוהגים היו הנוסעים להתכסות בבגדים רבים, כשמתחתם שקי תבן, ואלה הגנו עליהם מפני הקור העז. כן עשה גם יהודי זה.

משחזר הסוחר לביתו, הוברר לו כי ארנק הכסף שלו איננו בכיסו. הלך מיד אל העגלון, ושניהם יצאו לחפשו בעגלה, והוא לא נמצא שם. הסוחר היה בטוח שהארנק נפל מכיסו לתוך העגלה, ומכיוון שאיש לא היה איתם, ברור היה לו שהעגלון הוא שמצא אותו בעגלה ולקחו. העגלון טען לא היו דברים מעולם, הוא לא ראה את הארנק ולא לקחו.

הלך הסוחר אל הרב והעגלון הזומן אל הרב לדין תורה, אך

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

ירקות כבושים - האם ברכתם 'האדמה'?

פרי". והלכה זו משתנה בהתאם למנהג המקום והרגליו. ואדם שהגיע ממקום שבו בדרך כלל הפרי נאכל בצורה מסוימת, למקום שבו בדרך כלל אין הפרי נאכל בצורה זו - יש שהורה, שאם בכוונתו לשוב למקום הראשון, יברך 'העץ' או 'האדמה', כפי המתאים לפרי זה; ואם אין בכוונתו לשוב, יברך 'שהכל'. וראה במקורות.

[שו"ע רה, א, משנ"ב ג, ד רז, שעה"צ ג, וביה"ל ד"ה שטובים; בו"מ דרשו, 3]

פירות, ירקות, ירקות עלים וקטניות, ניתנים לאכילה בצורות שונות: חי, מבושל, מאוּדָה, מטוגן, אפוי, כבוש ועוד; ואין לברך עליהם 'העץ' או 'האדמה' אלא בצורה שרוב בני האדם אוכלים אותם. ובצורה שאין רוב בני האדם אוכלים אותם - אם הם ראויים לאכילה בצורה זו, ולו בשעת הדחק - ברכתם 'שהכל', כיון שאינם נחשבים בצורה זו כפרי לענין ברכה, ואין לומר עליהם "בורא

באכילת 'כרוב ממולא' - מה מברכים על הכרוב?

כגון ב'כרוב ממולא' - שאז ברכת התבשיל פוטרתו, ואין לברך עליו. וכן גזר, ברכתו 'האדמה' בין כשהוא חי ובין כשהוא מבושל ושקדים ובוטנים וכיוצא בהם, שעל פי רוב נאכלים כשהם קלויים, אך נאכלים גם חיים, ברכתם 'העץ' ו'האדמה' גם כשהם חיים.

[משנ"ב רה, ד; בו"מ דרשו, 3, 5, 6]

כמה דוגמאות מעשיות על פי האמור, ועל פי צורת האכילה המקובלת במקומות רבים: בצל ירוק וחסה, אין מברכים עליהם 'האדמה' אלא כשהם חיים; ולעומת זאת, סלק וראש סלרי, אין מברכים עליהם 'האדמה' אלא כשהם מבושלים. וכרוב, ברכתו 'האדמה' בין כשהוא חי, בין כשהוא כבוש ובין כשהוא מבושל, למעט אם הוא מופיע בצורה של 'טפל' בתבשיל,

מה מברכים על בצל מטוגן?

'האדמה', אבל אם טוגן יחד עם תבשיל רק כדי להטעים התבשיל, ולאחר מכן אוכל אותו בנפרד - ברכתו 'שהכל'. ומרק בצל, העשוי מבצלים מטוגנים, יש שהורה, שלמרות שמעורבים במרק כמות גדולה של מים וכן תבלינים, טעם הבצל נחשב לעיקר, ויש לברך עליו 'האדמה'.

[שו"ע רה, א, משנ"ב ב רז, שעה"צ ז, ט ויא, וביה"ל ד"ה וקטניות; וראה בו"מ דרשו, 9]

דוגמאות נוספות על פי האמור, ועל פי צורת האכילה המקובלת במקומות רבים: קטניות יבשות, כגון שעועית וחמוס, שהתרככו מעט על ידי השרייה במים, וראויות לאכילה - ברכתו 'שהכל'; ולאחר בישול, קלייה וכדומה - ברכתו 'האדמה'. בצל חי, ברכתו 'שהכל'; ואף בתערובות מסוימות שבהן דרך בני אדם לאוכלו חי, יש לברך עליו 'שהכל'. ובצל מטוגן - ברכתו

* בשקדים מסוכרים, הסוכר טפל לשקד, ואין לברך אלא 'העץ'; ואף אם מוצץ תחילה את הסוכר ואחר כך לועס את השקד.
* האוכל שקדים המצופים בשוקולד - אם כוונתו בעיקר לאכילת השקד, יברך 'העץ'; ואם כוונתו בעיקר לציפוי, יש אומרים, שיברך 'שהכל'; ויש אומרים שאם נפח השקד גדול משל הציפוי, יברך 'העץ'.
* חולה שמזונו מיוחד באמצעות צינור לקיבתו ('גסטרוטום') - יש אומרים, שפטור מברכה, כיון שאין זו דרך אכילה; ויש אומרים, שיתכן שחייב בברכה, וראוי שישתדל למצוא מי שיוציאנו בברכה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לאכול בסמוך לסעודה?

ואין להקל בכך אף למטרת השלמת 'מאה ברכות' בשבת, ואדרבה, בשבת יש להימנע מאכילה לפני הסעודה יותר מאשר בימות החול, כדי שיאכל את סעודת השבת לתאבון. ויש אומרים, שמאכל שאכילתו לפני הסעודה חביבה עליו יותר מאשר בתוך הסעודה, רשאי לאוכלו בסמוך לסעודה אף כשבכוונתו לפתוח בסעודה לאלתר. וכמו כן, ניתן להקל ולאכול לפני הסעודה מאכל המושך את הלב ופותח את המעיים לאכילה.

מי ששולחנו מוכן לפניו לאכילה, ובכוונתו לאכול לאלתר, אסור לאכול ולשתות לפני נטילת ידים, כדי שלא לגרום ל'ברכה שאינה צריכה', אלא יברך 'המוציא' על הלחם, ופטור בכך מברכה ראשונה את כל המאכלים הנפטרים בברכת 'המוציא', וכן פטור מברכה אחרונה את כל המאכלים שיאכל בסעודה, שכן ברכת המזון פוטרת מברכה אחרונה גם מאכלים שאינם נפטרים מברכה ראשונה בברכת 'המוציא', כגון יין, או גלידה.

[משנ"ב קעו, ב, ושעה"צ י; בו"מ דרשו, 10]

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666